



Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ocena ryzyka związanego z udzieleniem pożyczki

Metoda oceny ryzyka pożyczkowego i na tej podstawie klasyfikacja pożyczki do odpowiedniej grupy ryzyka, składa się z trzech części :

- I. OCENA FORMALNOPRAWNA
- II. OCENA SYTUACJI FINANSOWEJ POŻYCZKOBIORCY NA PODSTAWIE WSKAŹNIKÓW FINANSOWYCH *
- III. OCENA SUBIEKTYWNA FIRMY I JEJ POZYCJI NA RYNKU

Wprowadza się 6 GRUP RYZYKA i klasyfikacji pożyczek * :

	Ilość punktów
A – pożyczki pierwszorzędne – 1	59 – 65
B – pożyczki normalne	41 – 58
Grupa B ulega podziałowi na:	
B1 – pożyczki normalne o ryzyku umiarkowanym - 2	46 – 58
B2 – pożyczki normalne o ryzyku podwyższonym - 3	41 – 45
C – pożyczki o wysokim ryzyku - 4	31 – 40
D – pożyczki o bardzo wysokim ryzyku - 5	21 – 30
E – pożyczki stracone - 6	poniżej 20

Niezależnie od punktacji jako wysokie ryzyko uznaje się sytuacje:

- świadomego zatajenia informacji niekorzystnych dla klienta
- istnienia należności przeterminowanych
- zadłużenia przeterminowanego.

Dodatkowej ocenie podlegać będzie zabezpieczenie.

W przypadku gdy w ocenie subiektywnie zostanie otrzymana wyższa ilość punktów niż w ocenie obiektywnej, wartość punktacji ulega zmianie do wartości z oceny obiektywnej x 2.

Oprocentowanie pożyczek zleżeć będzie od otrzymanej grupy ryzyka oraz przyjętego zabezpieczenia. Finansowane będą grupy A - 1, B1 - 2 i B2 - 3.

Oprocentowanie pożyczek

Aktualna stopa _____ % p.a. Wg stanu na dzień _____

Marże dla pożyczek w pp

Kategorie ratingu	Poziom zabezpieczeń		
	Wysoki	Standardowy	Niski
Wysoki - A - 1	0,6	0,75	1
Dobry - B1 - 2	0,75	1	2,2
Zadawalający B2 - 3	1	2,2	4

zabezpieczenia wysokie - pokrywają 100% kapitału plus odsetki

zabezpieczenia standardowe - pokrywają 100% kapitału

zabezpieczenia niskie - pokrywają mniej niż 100% kapitału (pokrywają minimum 80% kapitału)

Preferencja od 3 do 4 pp w przypadku uzyskania środków z programów unijnych

Prowizje za poręczenie

Prowizje w %

Kategorie ratingu	Poziom zabezpieczeń		
	Wysoki	Standardowy	Niski
Wysoki - A - 1	0,6	0,75	1
Dobry - B1 - 2	0,75	1	2,2
Zadawalający B2 - 3	1	2,2	3,6



I. OCENA FORMALNOPRAWNA

Przedmiotem oceny formalnoprawnej są dokumenty i informacje ekonomiczno-finansowe dostarczone przez Wnioskodawcę.

Dla zbadania prawnych podstaw i stanu stosunków gospodarczych wnioskodawcy, jego prawnej zdolności do zaciągania zobowiązań oraz prawnego zabezpieczenia pożyczki, konieczne jest zgromadzenie przynajmniej następujących dokumentów uprawniających do prowadzenia działalności i ustalających status prawny:

- a) akt założycielski
- b) odpis z właściwego rejestru sądowego lub ewidencji

Kolejnym etapem oceny formalnoprawnej jest zebranie, uporządkowanie i zweryfikowanie następujących materiałów liczbowych i opisowych dostarczonych przez wnioskodawcę:

- a) w odniesieniu do podmiotów prowadzących księgi handlowe:
 - sprawozdań GUS: F01, F-02 (za dwa lata ubiegłe, rok bieżący i w planowanym okresie finansowania) w ujęciu rocznym, półrocznym i miesięcznym, a także informacji zawartych w odpowiednich załącznikach do Regulaminu udzielania pożyczek
- b) elementów informacji planu wnioskodawcy:
 - charakterystyka firmy
 - rynek i marketing (wielkość; lokalizacja; segmenty rynku; odbiorcy; dostawcy; konkurencja; formy promocji i sprzedaży; marketing),
 - zarządzanie i personel (kwalifikacje i doświadczenie kadry kierowniczej; metody i styl zarządzania; struktura organizacji i zarządzania),
 - analiza finansowa i założenia prognozy finansowej (kondycja i potrzeby finansowe, stan zadłużenia, źródła finansowania, wskaźniki finansowe, wskaźniki efektywności inwestycji, prognozowane wielkości finansowe; bilans, rachunek wyników, rachunek przepływów pieniężnych),
 - czynniki ryzyka (zagrożenia, niekorzystne trendy, szanse i możliwości rozwoju),

II. OCENA SYTUACJI FINANSOWEJ FIRMY NA PODSTAWIE WSKAŹNIKÓW FINANSOWYCH*

Analiza obiektywna sytuacji finansowej firmy dokonywana jest na podstawie oceny punktowej poniżej podanych wskaźników finansowych.

1. Wskaźnik rentowności sprzedaży

$$\frac{\text{Zysk netto} \times 100\%}{\text{Przychody}}$$

Wskaźnik ilustruje relację zysku do kwoty przychodów ze sprzedaży tzn. jak rentowna jest prowadzona działalność. Większa wartość wskaźnika przekłada się na korzystniejszą sytuację finansową firmy. Każda złotówka wpływów, przynosi dodatkowy zysk netto. Istotna jest tu też obserwacja tendencji zmian w badanym okresie – poprawa lub pogorszenie.

Ocena wartości wskaźnika		
Od	Do	Punkty
Powyżej 8%		5
6%	8%	4
4%	6%	3
2%	4%	2
0,5%	2%	1
Poniżej 0,5%		0

2. Wskaźnik bieżącej płynności

$$\frac{\text{Aktywa bieżące}}{\text{Pasywa bieżące}}$$

Wskaźnik ilustruje stopień pokrycia zobowiązań bieżących (krótkoterminowych w tym przypadających na badany okres rat kredytu długoterminowego) aktywami tzn. majątkiem obrotowym.

Optymalna wartość wskaźnika 2,0 – 2,5.

Przy obliczaniu wskaźnika płynności należy eliminować wartości należności przeterminowanych i spornych, nie stanowiących prawidłowych płynnych aktywów bieżących.

Ocena wartości wskaźnika		
Od	Do	Punkty
Powyżej 2%		5
1,5%	2%	4
1,2%	1,5%	3
1%	1,2%	2
0,75%	1%	1
Poniżej 0,75%		0



Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3. Wskaźnik płynności szybki

$$\frac{\text{Aktywa bieżące} - \text{zapasy}}{\text{Pasywa bieżące}}$$

Wskaźnik ilustruje stopień pokrycia zobowiązań bieżących (krótkoterminowych w tym przypadających na badany okres rat kredytu długoterminowego) aktywami, które mogą zostać szybko przekształcone w formę pieniężną tzn. majątkiem obrotowym pomniejszonym o zapasy.

Optymalna wartość wskaźnika 1,0 – 1,5.

Przy obliczaniu wskaźnika płynności należy eliminować wartości należności przeterminowanych i spornych, nie stanowiących prawidłowych płynnych aktywów bieżących.

Równoległe z oceną wskaźników płynności konieczne jest posługiwanie się rachunkiem przepływów finansowych za okres objęty finansowaniem. Saldo tego rachunku ilustruje bowiem bieżącą wypłacalność firmy.

Ocena wartości wskaźnika		
Od	Do	Punkty
Powyżej 1,2%		5
0,75%	1,2%	4
0,5%	0,75%	3
0,3%	0,5%	2
0,2%	0,3%	1
Poniżej 0,2%		0

4. Wskaźnik poziomu zadłużenia.

$$\frac{\text{Rata kapitału} \times 100\%}{\text{Przychody}/12}$$

Wskazuje jaka część majątku firmy finansowana jest przez kapitał obcy. Wskaźnik ten winien być niższy od 20%.

Ocena wartości wskaźnika		
Od	Do	Punkty
Poniżej 10%		5
10%	20%	4
20%	30%	3
30%	40%	2
40%	50%	1
Powyżej 50%		0

5. Wskaźnik rotacji należności

$$\frac{\text{Przeciętny stan należności} \times N}{\text{Przychody}}$$

Gdzie:

N - ilość dni w badanym okresie

Określa on ilość dni sprzedaży, za którą nie uzyskano jeszcze środków pieniężnych. Ilustruje więc skuteczność egzekwowania należności. Wskaźnik zależy od specyfiki warunków działania firmy. Jest on bardzo ważny przy analizie zatorów płatniczych. Niższy poziom wskaźnika świadczy o korzystnej sytuacji finansowej. Dużą wartość informacyjną ma porównanie tego wskaźnika z cyklem rotacji zobowiązań wobec odbiorców. Jeżeli dłuższy jest cykl zobowiązań, to oznacza, że przedsiębiorstwo kredytuje odbiorców w mniejszym stopniu aniżeli samo jest kredytowane przez dostawców. Odwrotnie jest, gdy cykl należności jest dłuższy od cyklu zobowiązań.

Ocena wartości wskaźnika		
Od dnia	Do dnia	Punkty
Poniżej 15		5
15	30	4
30	45	3
45	60	2
60	90	1
Powyżej 90		0



6. Wskaźnik obciążenia finansowego.

Odsetki
Przychody

Wskazuje jakie jest obciążenie odsetkami przychodów ze sprzedaży. Optymalna wartość to ok. 1%.

Ocena wartości wskaźnika		
Od	Do	Punkty
Poniżej 1%		5
1%	2%	4
2%	3%	3
3%	4%	2
4%	5%	1
Powyżej 5%		0

7. Wskaźnik regulowania zobowiązań

Stan zobowiązań krótkoterminowych x N
Przychody

Gdzie:

N - ilość dni w badanym okresie

Określa on ilość dni sprzedaży w ciągu których pokryte zostaną wszystkie zobowiązania krótkoterminowe – bieżące. Ilustruje więc możliwości spłaty zobowiązań bieżących. Wskaźnik zależy od specyfiki warunków działania firmy. Dużą wartość informacyjną ma porównanie tego wskaźnika z cyklem rotacji należności. Jeżeli dłuższy jest cykl zobowiązań, to oznacza, że przedsiębiorstwo kredytuję odbiorców w mniejszym stopniu aniżeli samo jest kredytowane przez dostawców. Odwrotnie jest, gdy cykl należności jest dłuższy od cyklu zobowiązań.

Ocena wartości wskaźnika		
Od dnia	Do dnia	Punkty
Poniżej 15		5
30	15	4
45	30	3
60	45	2
90	60	1
Powyżej 90		0

Łączna maksymalna wartość punktów za tę część analizy – 35.*



Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

III. OCENA SUBIEKTYWNA PODMIOTU EKONOMII SPOŁECZNEJ I JEGO POZYCJI NA RYNKU (30 pkt)*

Pytania dotyczą zarówno etapu weryfikacji dokumentacji, jak i etapu spotkania z przedstawicielami podmiotu ekonomii społecznej. Częściowo wynikają z wyników badania (i rekomendacji z tego badania) podmiotów sektora ekonomii społecznej przeprowadzonego w ramach projektu.

A. Status prawny podmiotu (max 3 pkt.)

- ☐ Fundacja - 3
- ☐ Stowarzyszenie / związek stowarzyszeń – 3
- ☐ Kościelna osoba prawna - 3
- ☐ Spółdzielnia socjalna - 2
- ☐ Izba gospodarcza / branżowa - 2

Pytanie ma wyłącznie charakter informacyjny, więc nie należy przypisywać mu wag punktowych, przy czym struktura podmiotu (jego status) mogą mieć potencjalnie znaczenie dla ewentualnego dochodzenia zwrotu pożyczki, jak i mają znaczenie dla pozostałych pytań formularza (niektóre z pytań nie będą dotyczyły wszystkich PES).

B. Data rozpoczęcia działalności (max 2 pkt.)

- ☐ Podmiot funkcjonuje od co najmniej roku - 0
- ☐ Podmiot funkcjonuje od 1 do 4 lat - 1
- ☐ Podmiot funkcjonuje powyżej 4 lat - 2

Długość funkcjonowania podmiotu ma duże znaczenie, bowiem z badań PES wynika, że po pierwszych 2-3 latach działalności entuzjazm członków/działaczy podmiotów gaśnie. W kontekście „oceny subiektywnej” w zależności od odpowiedzi na to pytanie, inna jest waga kolejnych pytań i odpowiedzi. Pytanie nie powinno zamykać drogi do pożyczki, ale należy w kontekście „oceny” brać pod uwagę, że im dłuższa PES jest krótsza, tym niższa jest świadomość wyzwań w sektorze ekonomii społecznej. Podział na długość funkcjonowania wynika z badania sektora przeprowadzonego w projekcie. Jest to istotny element, przy zabezpieczeniu pożyczki poręczeniem, ponieważ Fundusz Poręczeniowy może mieć w „Regulaminie udzielania poręczeń” wyłączenia związane z długością istnienia PES.

C. Rozwój działalności (max 3 pkt.)

- ☐ Podmiot rozwija konsekwentnie działalność (realizuje nowe działania, nowe projekty etc.) w okresie ostatnich 4 lat - 3
- ☐ Podmiot prowadzi działalność na stałym poziomie i w stałym wymiarze w okresie ostatnich 4 lat - 2
- ☐ Działalność podmiotu (jej zakres i wymiar) zmniejsza się w okresie ostatnich 4 lat - 0

Pytanie łączy się z koniecznością weryfikacji rocznych sprawozdań merytorycznych z działalności podmiotu, które winny mieć porównywalne znaczenie co sprawozdania finansowe. Pytanie służy sprawdzeniu, czy PES konsekwentnie rozwija swoją działalność, szuka różnych metod rozwiązywania problemów społecznych etc., w tym również (ale nie jest to element najistotniejszy) dywersyfikuje źródła przychodu.

D. Opinie na temat podmiotu (max 5 pkt.)

- ☐ Podmiot jest w stanie przedłożyć rekomendację dla swoich działań z instytucji publicznych szczebla lokalnego (min. 1) - 1
- ☐ Podmiot jest w stanie przedłożyć rekomendację dla swoich działań z instytucji publicznych szczebla regionalnego (min. 1) - 1
- ☐ Podmiot jest w stanie przedłożyć rekomendację dla swoich działań z organizacji sieciowej (terytorialnej lub branżowej) i/lub ośrodka wsparcia ekonomii społecznej (min. 1) - 1
- ☐ Podmiot jest w stanie przedłożyć rekomendację dla swoich działań z instytucji biznesowej (min. 1) - 1
- ☐ Podmiot jest w stanie przedłożyć rekomendację dla swoich działań z innego podmiotu pozarządowego (min. 2) - 1

W sektorze ekonomii społecznej ważne jest zaufanie publiczne, w tym pozytywne doświadczenia we współpracy z instytucjami publicznymi (w realizacji inicjatyw, ewentualnie rozliczaniu dotacji), jak i we współpracy z sektorem biznesu oraz przede wszystkim innymi organizacjami pozarządowymi i tzw. organizacjami infrastrukturalnymi. Ocenie powinno podlegać złożenie min. 2 rekomendacji z ww. pięciu poziomów, przy czym rekomendacją z instytucji publicznych mogłoby być np. oficjalne pismo o akceptacji/zatwierdzeniu sprawozdania z udzielonej dotacji (ostatniej przyznanej i rozliczonej) lub udokumentowanie objęcia patronatem (listu) przez instytucję publiczną działania prowadzonego przez PES.

E. Liczba osób zaangażowanych w działalność podmiotu (max 4 pkt.)

- ☐ Podmiot zatrudnia (stosunek pracy i/lub umowy cywilno-prawne) w bieżącym roku do 3 osób - 1
- ☐ Podmiot zatrudnia (stosunek pracy i/lub umowy cywilno-prawne) w bieżącym roku od 4 do 10 osób - 2
- ☐ Podmiot zatrudnia (stosunek pracy i/lub umowy cywilno-prawne) w bieżącym roku powyżej 10 osób - 3
- ☐ Podmiot stale współpracuje z wolontariuszami - w momencie składania pożyczki ma podpisane umowy wolontariatu z min. 3 wolontariuszami (z wyłączeniem członków zarządu PES) - 1



Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Fakt zatrudniania pracowników/angażowania na umowy cywilno-prawne jest wyznacznikiem trwałości działań organizacji, ale też jej siły. Jednocześnie angażowanie wolontariuszy powinno być dodatkowym punktem dla PES, bowiem wskazuje, że działalność PES spotyka się z zaufaniem społecznym. Uwaga! Pytanie nie ma zastosowania wobec spółdzielni socjalnych.

F. Transparentność działań (max 3 pkt.)

- ☞ Podmiot korzysta ze wsparcia ośrodków ekonomii społecznej i innych podmiotów infrastrukturalnych – 1
- ☞ Podmiot należy do sieci/związków PES – 1
- ☞ Podmiot realizuje działania na rzecz innych PES lub współpracuje z innymi PES – 1

Działalność PES jest nadal mało popularna i wzajemne kontakty oraz korzystanie ze sprawdzonych form wsparcia pokazują świadomość liderów organizacji w prowadzeniu podmiotu (ważne nie tylko dla kwestii zwrotu pożyczki, ale także realności planowanych do sfinansowania przedsięwzięć/działań/projektów), ale także wskazują na transparentność działań podmiotu.

G. Realność powodzenia inicjatywy (max 4)

- ☞ Członkowie zarządu podmiotu są bezpośrednio realizatorami działań wobec których zaciągana jest pożyczka (min. 1 osoba) – 1
- ☞ Członkowie zarządu nie uczestniczą bezpośrednio w działaniach wobec których zaciągana jest pożyczka – 0

Pytania z tej części służą zweryfikowaniu na ile członkowie zarządu są zaangażowani w konkretne działanie, tym samym akcentując ważność podejmowanych działań i biorą za nie odpowiedzialność.

- ☞ Osoby zaangażowane w realizację inicjatywy, której dotyczy pożyczka posiadają doświadczenia zawodowe i/lub społeczne w tym obszarze (min. 2) – 2
- ☞ Osoby zaangażowane w realizację inicjatywy, której dotyczy pożyczka posiadają doświadczenia zawodowe i/lub społeczne w tym obszarze (min. 1) – 1
- ☞ Osoby zaangażowane w realizację inicjatywy, której dotyczy pożyczka nie posiadają doświadczenia zawodowego i/lub społecznego w tym obszarze – 0

Pytania służą realności osiągnięcia założeń inicjatywy, której dotyczy pożyczka. Pytanie ma zarówno zastosowanie wobec pożyczek na inwestycje, pożyczek „pomostowych” (w okresie „międzydotacyjnym”), jak i pożyczek na sfinansowanie projektów w okresie niewypłacalności grantodawców.

- ☞ Inicjatywa wpisuje się w cele działalności statutowej PES oraz w formy działania statutowej PES – 1
- ☞ Inicjatywa nie wpisuje się w cele działalności statutowej PES oraz w formy działania statutowej PES – **ODRZUCENIE WNIOSKU** lub (-10 pkt)

Świadomość PES w zakresie obszaru jej działań jest jednym z gwarantów wykonalności inicjatywy, której dotyczy pożyczka. Niezgodność planowanych działań ze statutem jest dyskwalifikująca, a ubieganie się ponownie o pożyczkę będzie możliwe po zmianach zapisów statutowych.

H. Świadomość wymogów prawa (max 3 pkt.)

- ☞ Podmiot posiada i stosuje politykę rachunkowości zgodnie z Ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości – 1
- ☞ Podmiot posiada procedury przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu – 1
- ☞ Podmiot udostępnia/publikuje (np. na swojej stronie internetowej) sprawozdania z działalności za poprzedni rok (dotyczy podmiotów o statusie organizacji pożytku publicznego) –1

Pytania zawarte w tej części dotyczą konkretnych obowiązków wynikających z właściwych przepisów prawa. Spełnienie poszczególnych z nich daje dodatkową wiedzę nt. świadomości członków PES w zakresie wymagań przepisów prawa i orientacji w tych przepisach.

I. Doświadczenie w rozliczaniu środków zewnętrznych (max 3 pkt.)

Doświadczenie w rozliczaniu środków zewnętrznych: grant/dotacja/pożyczka

- ☞ Podmiot posiada doświadczenia w rozliczaniu min. 1-ego o wartości powyżej kwoty wnioskowanej pożyczki – 1
- ☞ Podmiot posiada doświadczenia w rozliczaniu 2-4 o wartości powyżej kwoty wnioskowanej pożyczki – 2
- ☞ Podmiot posiada doświadczenia w rozliczaniu 5 i więcej o wartości powyżej kwoty wnioskowanej pożyczki – 3

Pytania dotyczą doświadczeń w rozliczaniu środków pochodzących ze źródeł sponsorskich, w tym publicznych i niepublicznych. Fakt rozliczenia (poprawnego) tych środków powinien wynikać bądź to ze sprawozdań merytorycznych zatwierdzonych przez organ nadzoru w podmiocie, bądź też z przedłożonej dodatkowej dokumentacji (np. akceptacji sprawozdań).

Łączna maksymalna wartość punktów za tę część analizy – 30*



Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zasady wyceny zabezpieczeń.

Podstawowa zasada to zasada ostrożnej wyceny.

Rodzaj zabezpieczenia	Podstawa wyceny wartości	Mnożnik do szacowania wartości przyjętego zabezpieczenia	Możliwość pomniejszenia utworzonych rezerw	Dodatkowe uwagi
Poręczenie Funduszu Poręczeń Kredytowych	Wartość poręczenia	100%	TAK w 100%	
Hipoteka zwykła lub kaucyjna na nieruchomości zabudowanej lub niezabudowanej	Operat szacunkowy, lub opinia pracownika KPFP, lub polisa ubezpieczenia nieruchomości	50%	TAK w 50%	Winna towarzyszyć cesja z polisy ubezpieczenia, chyba, że jest to nieruchomość gruntowa
Przeniesienie własności pojazdu	Wartość rynkowa – giełdowa – internet oraz polisa ubezpieczenia AC	50% Max do 70% dla pojazdów nowych nie starszych niż 3 lata i marek cieszących się dużą popularnością	Brak	Winna zawsze towarzyszyć polisa AC, chyba, że jest to samochód stary o niskiej wartości i z góry wiadomo, iż będzie to zabezpieczenie dodatkowe
Przeniesienie własności maszyn i wyposażenia	Wartość rynkowa na podstawie ogłoszeń prasowych, internetowych, wyceny księgowej lub polisy ubezpieczenia	50%	Brak	Winna zawsze towarzyszyć polisa
Przeniesienie własności rzeczy oznaczonych co do gatunku	Wartość wg cen nabycie – wartość księgowa zapasów – inwentaryzacja lub wg polisy ubezpieczenia	50%	Brak	Winna zawsze towarzyszyć polisa
Weksel in blanco	Podlega wycenie jedynie w przypadku posiadania znacznego majątku osobistego klienta nie objętego innymi zabezpieczeniami lub pomniejszony o zabezpieczenia, na podstawie wycen j/w	50% - jeśli przyjmujemy, iż zabezpieczeniem dodatkowym będzie akt notarialny o dobrowolnym poddaniu się egzekucji z majątku (należy jednak przyjąć, iż weksel ma wartość nominalną – wartość udzielonej pożyczki)	Brak	x

*nie dotyczy Podmiotów Ekonomii Społecznej prowadzących statutową działalność odpłatną lub nieodpłatną starających się o prefinansowanie projektów realizowanych z dotacji.